Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunnan puolustusvaliokunnalle

3.5.2021

VN/24984/2020-TEM-42

Viite: HE 61/2021 vp

Työ- ja elinkeinoministeriön kirjallinen asiantuntijalausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain, Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n ja rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 31 §:n muuttamisesta

Esityksen keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annettua lakia, Harmaan talouden selvitysyksiköstä annettua lakia ja rajavartiolaitoksen hallinnosta annettua lakia. Sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset pääesikunnan ja poliisin itsenäisestä oikeudesta määrätä esitutkinta käynnistettäväksi. Lakiin ehdotetaan lisäksi useita muita pienehköjä muutoksia, jotka koskevat muun muassa muilta esitutkintaviranomaisilta saatavaa virka-apua sekä poikkeusolojen ja normaaliolojen häiriötilanteiden sääntelyä.

Päätösvalta esitutkinnan käynnistämisestä

Sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös pääesikunnan itsenäisestä toimivallasta aloittaa esitutkinta ilman kurinpitoesimiehen päätöstä. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi myös poliisille itsenäinen oikeus päättää esitutkinnan aloittamisesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö kannattaa ehdotusta ja katsoo, että se edistää yhdenvertaista kohtelua rikoksista epäiltyjen sotilaiden ja vastaavan kaltaisista rikoksista epäiltyjen siviilihenkilöiden välillä.

Virka-apua koskeva sääntely

Voimassa olevan sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetussa laissa ja puolustusvoimista annetussa laissa ei ole säännöstä Puolustusvoimien oikeudesta saada virka-apua. Poliisin antama apu on siis rajattu vain pääesikunnan toimittamiin esitutkintoihin sekä niihin tilanteisiin, joissa pääesikunnalla

ei ole toimivaltaa. Rajavartiolaitoksen ja Tullin antamasta avusta tai virka-avusta ei voimassa olevassa laissa ole lainkaan säännöksiä.

Sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös Puolustusvoimien oikeudesta saada virka-apua poliisilta, Rajavartiolaitokselta ja Tullilta. Virka-apu olisi rajattu Puolustusvoimille sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetussa laissa säädetyn rikosten selvittämistehtävän suorittamiseen.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää ehdotettua säännöstä kannatettavana ja tarkoituksenmukaisena.

Normaaliolojen häiriötilanteita ja poikkeusoloja koskeva sääntely

Sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 94 §:ää ehdotetaan esityksessä muutettavaksi siten, että säännöksessä huomioitaisiin nykytilannetta paremmin kaikki erilaiset valmiuden kohottamisen mallit. Luvun säännösten soveltamista ehdotetaan samalla porrastettavaksi siten, että osaa sen säännöksistä voitaisiin soveltaa jo normaaliolojen häiriötilanteissa ja osaa vasta, kun Suomessa on todettu vallitsevan poikkeusolot tai puolustustilalain mukainen puolustustila. Poikkeusolojen osalta luvun soveltamisalaa samalla täsmennettäisiin siten, että sen sääntely soveltuisi vain valmiuslain (1552/2011) 3 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää ehdotettuja säännöksiä kannatettavina ja katsoo, että muutokset selkeyttävät sääntelyä.

Muut ehdotetut muutostarpeet

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole ehdotuksiin lausuttavaa.

Kunnioittavasti,

Satu Ylikorpi
Erityisasiantuntija
Työ- ja elinkeinoministeriö